

**ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR**

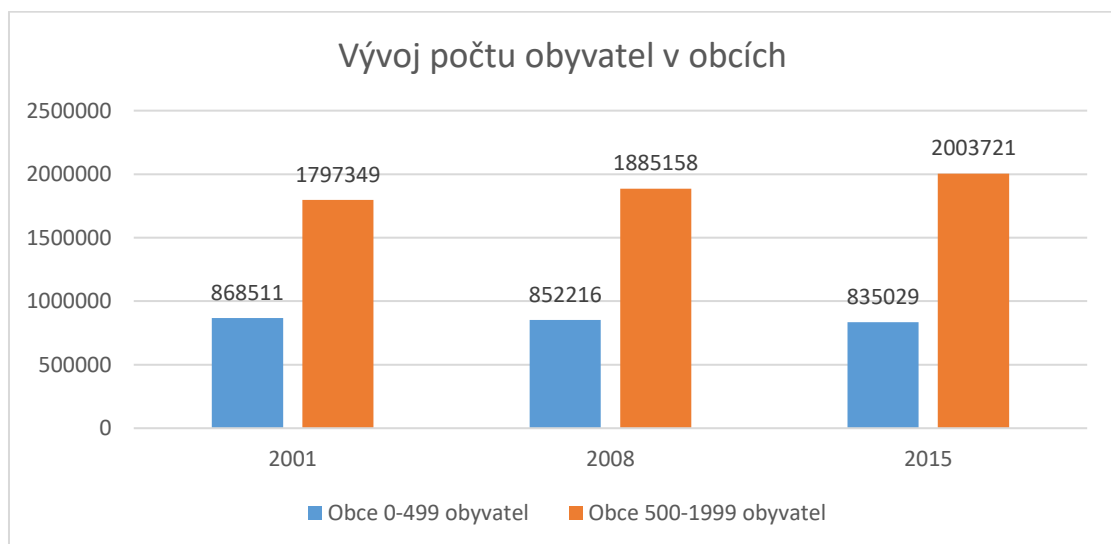
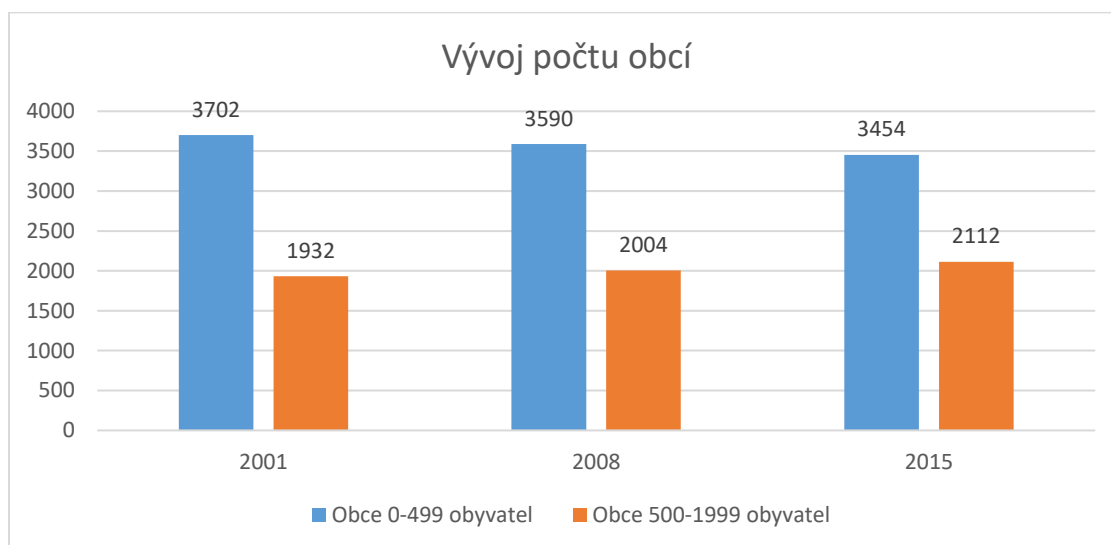
Analýza podnikání na venkově a v zemědělsko-potravinářských oborech

Zpracoval tým Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

Únor 2017

Podíl venkova dle počtu obcí a počtu obyvatel¹:

	2001		2008		2014		2015	
Počet obyvatel	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
Do 99	548	38881	518	36512	458	32649	453	32259
100-199	1113	166214	1048	155578	997	148036	995	147834
200-499	2041	663416	2024	660126	2001	651677	2006	654936
500-999	1280	893592	1312	922543	1369	962432	1365	962262
1000-1999	652	903757	692	962615	745	1038124	747	1041459
Celkem venkov	5634	2665860	5594	2737374	5570	2832918	5566	2838750
Celkem ČR	6258	10230060	6249	10381130	6253	10512419	6253	10538275
Podíl venkov	90 %	26,1 %	89,5 %	26,4 %	89,1 %	26,9 %	89,0 %	26,9 %

¹ ÚZEI, AMSP ČR, 2016.

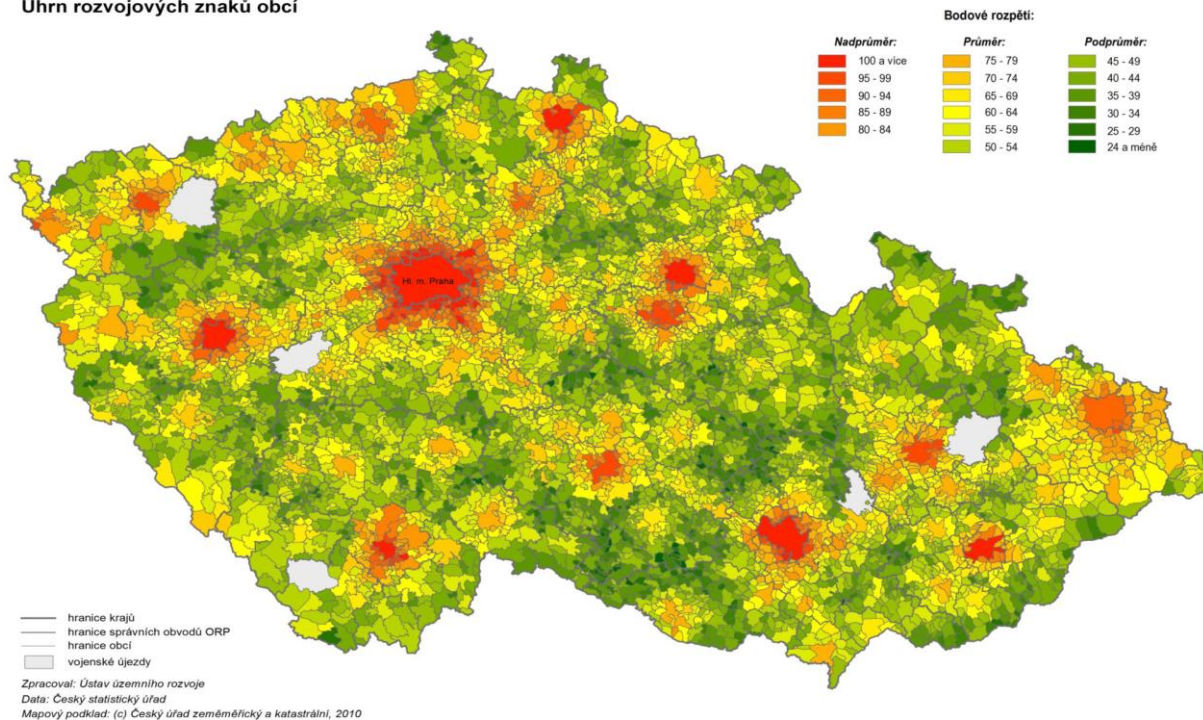
Obce nerozvinuté²

Počet obcí s podprůměrným stupněm rozvinutí: 2546

Z toho počet obcí do 500 obyvatel s podprůměrným stupněm rozvinutí: 1849

A + B + C obce

Úhrn rozvojových znaků obcí

Venkov dle krajů:³

Převážně venkovský region: Kraj Vysočina (53,5 % obyvatel žijících v obcích s hustotou do 150 ob/km²)

Převážně městský region: Hl. město Praha

Přechodné regiony: všechny ostatní kraje (příčemž kraj Jihočeský je téměř převážně venkovský - 49,8 %)

Venkov dle okresů:⁴

Převážně venkovské: 21 okresů

Převážně městské: 9 okresů

Přechodné: 47 okresů

² Stanovení obce s podprůměrným rozvinutím vychází z metodiky Ministerstva zemědělství ve vazbě na sociálně ekonomický potenciál (A), polohový potenciál (B) a dynamiku vývoje (C), kdy nerozvinuté obce získají v celkovém hodnocení max. 49 bodů.

³ OECD typologie regionů.

⁴ OECD typologie regionů.

Venkov dle podnikatelské struktury s ohledem na velikost firem:⁵

Podnikatelé bez zaměstnanců: 90 %

Podnikatelé s 1-9 zaměstnanci: 8 %

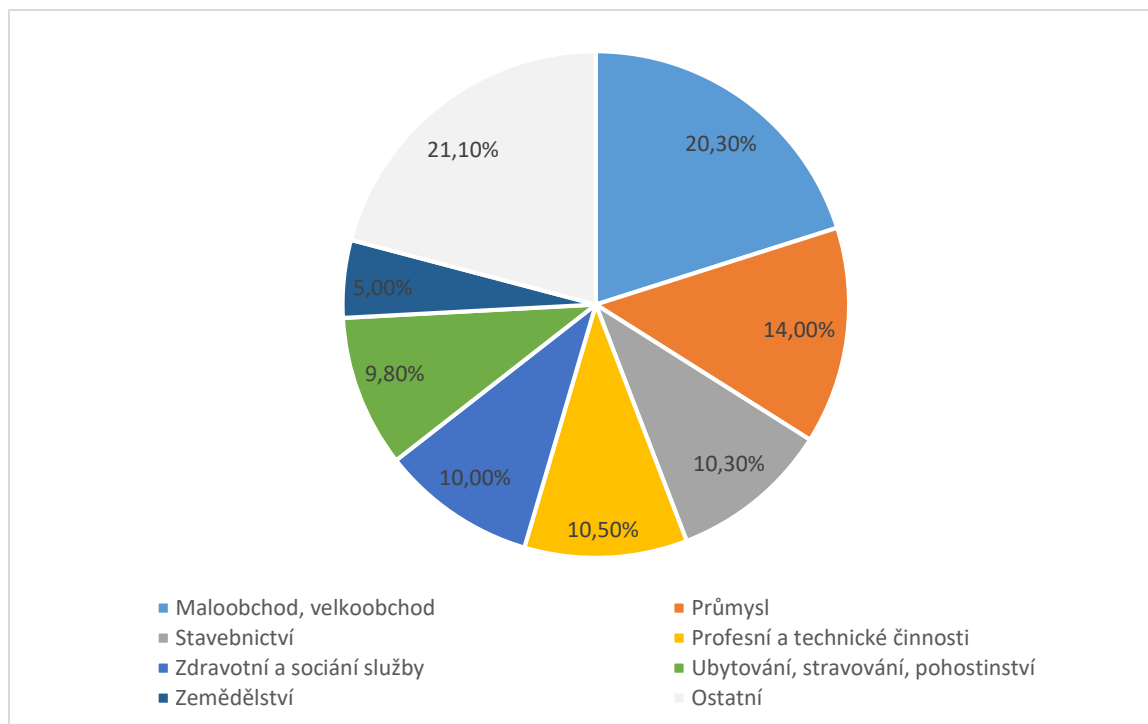
Podnikatelé s 10 – 49 zaměstnanci: 2 %

Podnikatelé s 50 a více zaměstnanci: 0,1 %

Venkov dle podnikatelské struktury s ohledem na odvětví:⁶

Odvětví	Podíl podnikatelských aktivit
Maloobchod, velkoobchod (vč. opravy a údržby motorových vozidel)	20,3 %
Průmysl	14,0 %
Profesní a technické činnosti	10,5 %
Stavebnictví	10,3 %
Profese v oblasti zdravotní a sociální péče	10,0 %
Ubytování, stravování, pohostinství	9,8 %
Zemědělství	5,0 %
Ostatní	21,1 %

Počet podnikatelů na venkově dle odvětví v grafu:

⁵ Za venkov počítáme regiony venkovské nebo přechodné.

⁶ Statistické ročenky krajů 2015, ČSÚ 2015, ÚZEI, Zpráva o stavu zemědělství, 2016. Výpočet vzniknul na základě interpolace dat vybraných regionů (JK, VYS, MSK).

Aktuální data zemědělsko-potravinářských oborů

Podíl zemědělství ⁷ na celkové hrubé přidané hodnotě ⁸	2012	2013	2014	2015
	1,81 %	1,81 %	1,91 %	1,68 %

Podíl potravinářství ⁹ na celkové hrubé přidané hodnotě	2012	2013	2014	2015
	2,44 %	2,27 %	2,25 %	2,19 %

Podíl agrárního sektoru ¹⁰ na celkovém vývozu ¹¹	2012	2013	2014	2015
	4,83 %	5,06 %	4,96 %	5,20 %

Podíl agrárního sektoru ¹² na celkovém dovozu ¹³	2012	2013	2014	2015
	6,25 %	6,54 %	6,23 %	6,41 %

Podíl zemědělství na celkovém počtu zaměstnanců ¹⁴	2012	2013	2014	2015
	2,62 %	2,62 %	2,6 %	2,54 %

Průměrná mzda v zemědělství 1.-3. čtvrtletí 2016: 21 491 Kč¹⁵

⁷ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

⁸ **Hrubá přidaná hodnota** (HPH) představuje hodnotu, která je vedle HDP nejčastějším ukazatelem výkonnosti ekonomiky, dochází-li k daňovým výkyvům, je potom objektivnější než HDP. HPH získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Sama je tedy také v základních cenách. Zjednodušeně řečeno, HDP je v podstatě HPH, ale v cenách, za které se zboží nakupuje (čili v kupních cenách, po připočtení daní – DPH, spotřební daň, atd.). V praxi HPH tvoří okolo 90 % HDP, zbytek jsou čisté daně na výrobky. Proto se obvykle HDP a HPH vyvíjejí podobně, nedochází-li k zásadním daňovým změnám. HPH nicméně přímo vypovídá o výrobní výkonnosti ekonomiky. Více k HPH a HDP na: <http://www.statistikaamy.cz/2016/03/rozdil-mezí-hph-a-hdp/>

⁹ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

¹⁰ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

¹¹ ČSÚ, celkový export 2015 všech výrobků služeb z ČR: 3 901 697 mil Kč, zahraniční obchod v přeshraničním pojetí, sezónně neочиštěná data 2016.

¹² Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

¹³ ČSÚ, celkový import všech výrobků služeb do ČR: 3 476 220 mil Kč, zahraniční obchod v přeshraničním pojetí, sezónně neочиštěná data 2016,

¹⁴ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

¹⁵ ČSÚ, 2017.

Podíl potravinářství na celkovém počtu zaměstnanců ¹⁶	2012	2013	2014	2015
	2,75 %	2,73 %	2,70 %	2,64 %

Podnikatelské subjekty v zemědělství ¹⁷	2012	2013	2014	2015
Fyzické osoby (FO)	44 032	44 120	44 392	43 158
Právnícké osoby (PO)	3 871	3 999	4 162	4 258

Celkový podíl FO v zemědělství na všech registrovaných (i neaktivních) FO v ČR za 2015: 2,11 %

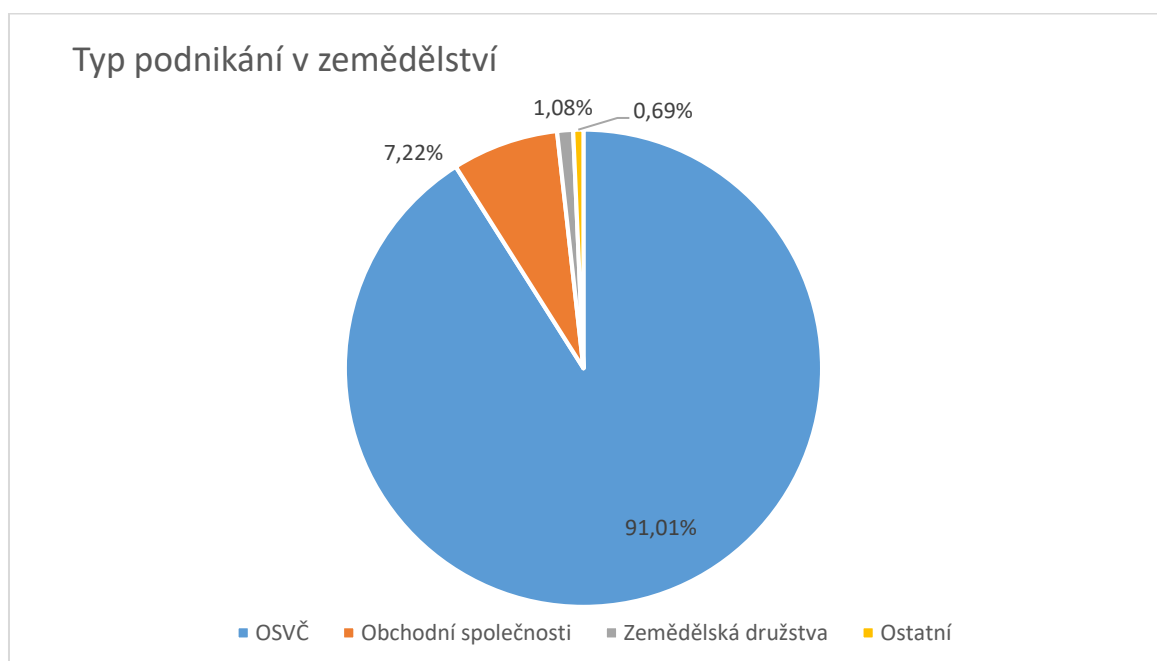
Rozčlenění podnikatelů v zemědělství podle formy podnikání:¹⁸

OSVČ: 91,01 %

Obchodní společnosti: 7,22 %

Zemědělská družstva: 1,08 %

Ostatní: 0,69 %

¹⁶ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

¹⁷ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, AMSP ČR, ČSÚ 2012-2016.

¹⁸ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2016.

Počet firem v potravinářství¹⁹	2012	2013	2014	2015
Fyzické osoby	12 080	12 687	14 919	16 133
Právnícké osoby (s.r.o. + a.s.)	3 991	4 165	4 584	4 863

Celkový podíl FO v potravinářství na všech registrovaných (i neaktivních) FO v ČR za 2015: 0,79 %

Celkový podíl PO v potravinářství na všech registrovaných (i neaktivních) PO v ČR za 2015: 1,10 %

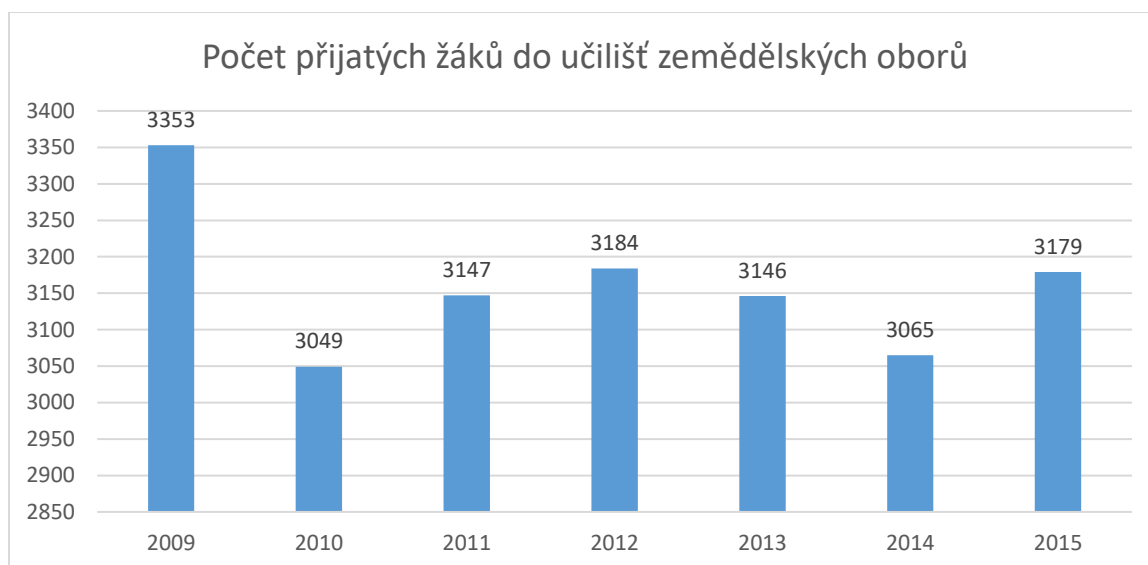
Průměrný počet podnikatelů v potravinářství (více jak 50 zaměstnanců) podle výrobních oborů²⁰

Obor podnikání	2012	2013	2014	2015
Zpracování masa	80	78	76	71
Zpracování ryb	3	4	4	4
Zpracování ovoce a zeleniny	15	14	17	15
Výroba tuků a olejů	6	6	6	6
Výroba mléčných produktů	41	44	40	40
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	17	16	17	16
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	129	129	122	125
Výroba ostatních potravinářských výrobků	71	73	75	78
Výroba průmyslových krmiv	24	24	25	25
Výroba nápojů	57	56	55	53
CELKEM	443	444	437	436

¹⁹ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

²⁰ Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Zprávy o stavu zemědělství, 2012-2016.

Počty žáků přijatých do 1. ročníku zemědělských oborů – střední vzdělání s výučním listem²¹

Počet přijatých žáků dle zemědělských oborů (2015/16) – střední vzdělání s výučním listem²²

Název oboru vzdělání	Počet přijatých 2015/16	Počet škol, které obor nabízí
Zemědělec - farmář	368	24
Včelař	126	3
Zahradník	674	44
Rybář	85	2
Jezdec a chovatel koní	198	9
Podkovář a zemědělský kovář	48	7
Opravář zemědělských strojů	1 588	59
Lesní mechanizátor	190	12
Opravář lesnických strojů	132	5
Zpracovatel dřeva	42	3

Míra nezaměstnanosti vyučených absolventů zemědělských oborů: 12,3 %²³

Míra nezaměstnanosti vyučených absolventů všech oborů (2015): 12,6 %²⁴

Největší míra nezaměstnanosti absolventů:

- zemědělec/farmář: **20,9 %**
- opravář lesnických strojů: **18,2 %**

Nejmenší míra nezaměstnanosti absolventů:

- rybář: **6,1 %**
- opravář zemědělských strojů: **9,6 %**

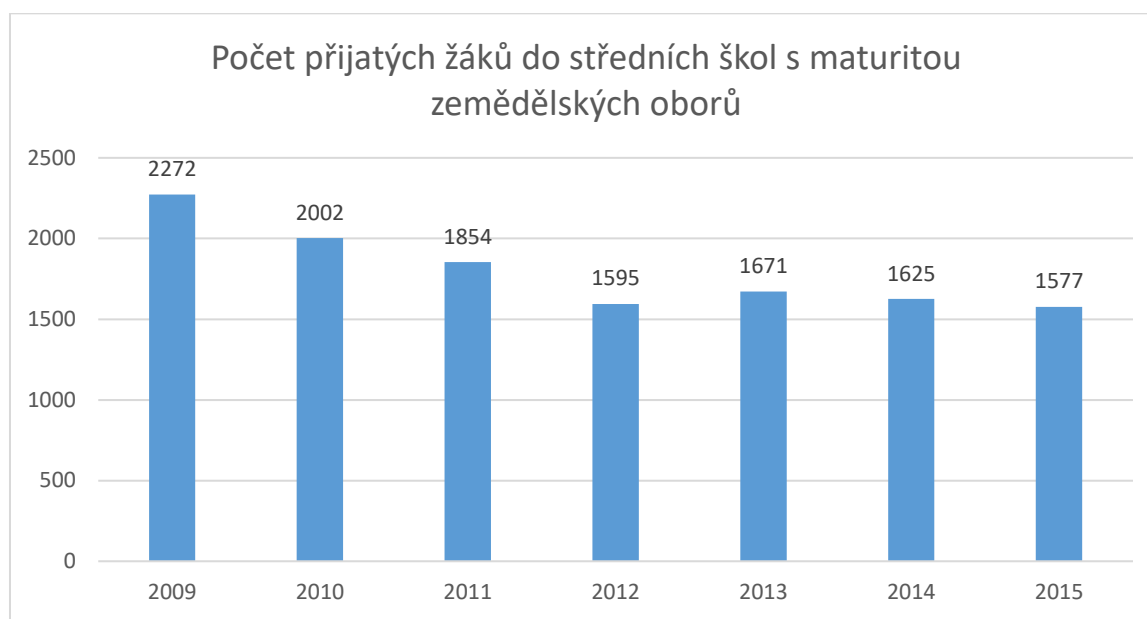
²¹ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²² Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²³ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²⁴ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

Počty žáků přijatých do 1. ročníku zemědělských oborů – střední vzdělání s maturitou²⁵

Počet přijatých žáků dle zemědělských oborů (2015/16) – střední vzdělání s maturitní zkouškou²⁶

Název oboru vzdělání	Počet přijatých v roce 2015/16	Počet škol, které obor nabízí
Zahradnictví	364	16
Rostlinolékařství	25	2
Agropodnikání	1 046	39
Vinohradnictví	32	2
Rybářství	90	2
Chovatelství	99	5
Mechanizace a služby	298	13
Lesnictví	248	7

Míra nezaměstnanosti absolventů zemědělských oborů, ukončených maturitou: 12,1 %²⁷

Míra nezaměstnanosti absolventů všech oborů, ukončených maturitou: 9,6 %²⁸

Největší míra nezaměstnanosti absolventů:

- **Vinohradnictví:** 42,9 %
- **Agropodnikání:** 15,6 %

Nejmenší míra nezaměstnanosti absolventů:

- **Lesnictví:** 4,6 %
- **Rybářství:** 5,3 %

²⁵ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²⁶ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²⁷ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

²⁸ Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2016.

Závěry:

- Počet obcí v celkovém pohledu za posledních 15 let **klesnul o 68 obcí** (-1,1 %), **počet obyvatel v nich ale vzrostl o 173 tisíc** obyvatel (+6,4 %).
- Počet obcí do 500 obyvatel za posledních 15 let **klesnul ale už o 248 obcí** (-7,2 %) a **počet obyvatel v nich klesnul o 33 tisíc** (-4 %).
- Naopak počet obcí mezi 500-2000 obyvatel za posledních 15 let **vzrostl o 180** (+9,3 %) a **počet obyvatel v nich rovněž vrostl o 206 tisíc** (+11,4 %).
- **27 % obyvatel žije v obcích do 2 tisíc obyvatel, 8 % obyvatel žije v obcích do 500 obyvatel.**
- Z celkem 5566 všech obcí je **2546 z nich zařazeno do tzv. obcí s nízkým stupněm rozvinutí**, tj. 46 %
- Z celkem 3454 obcí do 500 obyvatel je **1849 z nich zařazeno do tzv. obcí s nízkým stupněm rozvinutí**, tj. 54 %.
- Z pohledu krajů je v ČR pouze **jeden kraj převážně venkovský** (Vysočina) a **jeden převážně městský** (hl. m. Praha), ostatní kraje jsou tzv. přechodné.
- Z pohledu okresů je v ČR celkem **21 okresů převážně venkovských, 9 okresů převážně městských a 47 okresů přechodných.**
- **Devět z deseti podnikatelů** na venkově jsou **OSVČ bez pracovníků, 8 % mikrofirmy** do 9 zaměstnanců, **2 % malé firmy** mezi 10-49 zaměstnanci a pouze **0,1 % firem má na venkově více jak 50 pracovníků.**
- **20 % ze všech firem** na venkově jsou podnikatelé v oblasti **obchodu a drobných služeb, 14 % drobné průmyslové aktivity, po 10 % drží firmy z profesních oborů, stavebnictví, ubytování a sociálních služeb. Podnikatelé v zemědělství** jsou na venkově zastoupeny z **5 %.**
- **Rostoucí mezinárodní obchod vykazuje agrární sektor**, který posiluje jak v exportech, tak v importech.
- **Pokles počtu zaměstnanců v absolutních číslech v zemědělském sektoru se zastavil**, z důvodu celkového růstu zaměstnaných v ČR ale **v celkovém podílu na zaměstnanosti nepatrně klesnul**, stejně tak tomu je v potravinářském sektoru.
- **Průměrná mzda v agrárním sektoru** je za první tři čtvrtletí ve 2016 vyší **21 491 Kč**, zatímco v ČR byla průměrná mzda 27.000 Kč. V zemědělství je tedy stále **nižší průměrný výdělek o 20 %**, než v jiných sektorech.
- **Počet firem v zemědělství** posledních 5 let stagnuje a pohybuje se mezi **47-48 tisíci podnikateli**, 91 % jsou OSVČ, 7 % obchodní společnosti, 1 % drží zemědělská družstva.
- **Počet firem v návazném oboru potravinářství** za posledních 5 let roste, a to jak u OSVČ (o 4 tisíce), tak u právnických osob (o 1 tisíc), **celkem tak v oboru podniká 21 tisíc firem.**
- **Do 1. ročníku odborných učilišť** v oboru zemědělství se přihlásilo **nejvíce žáků za poslední 3 roky**, u středních škol s maturitou je vidět ve stejném oboru **nepatrný pokles**, za posledních 6 let se ale jedná o pokles již o plnou třetinu.
- U učňovských oborů kopíruje míra nezaměstnanosti celostátní průměr, u absolventů středních škol je v oboru zemědělství **nižší míra nezaměstnanosti než v je průměr v ČR.**
- **Nejmenší míru nezaměstnanosti** vykazují obory **rybářské a lesnické, dále opraváři zemědělských strojů.**